

MOTIVY STUDENTŮ VYSOKÉ ŠKOLY PRO KOMUNIKACI VE VÝUCE ANGLICKÉHO JAZYKA

STUDENT'S MOTIVES FOR COMMUNICATION IN ENGLISH COURSES

Jaroslava Jelínková¹

¹ Jazykové centrum, Pedagogická fakulta, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Ústí nad Labem

Abstrakt

Komunikace ve výuce anglického jazyka se liší od ostatních předmětů kontextem a účelem, pro který je využívána. Cílem projektu bylo popsat motivy studentů, které je vedou k zapojení do komunikace. Výzkum byl veden na základě metodologie smíšeného designu a zahrnoval dotazníkové šetření a polostrukturované rozhovory s vybranými studenty. Analýza výsledků naznačila, že zkoumaní vysokoškolští studenti byli orientováni na splnění požadavků a dosažení dobrých výsledků, ale zároveň projevovali empatii vůči spolužákům a učitelé.

Klíčová slova: *motivы, ochota studentů komunikovat, komunikace, vysokoškolský student*

Abstract

Communication in English language teaching differs from other subjects in context and purpose. The goal of the project was to describe students' motives for communication. The research was based on a mixed-methods design and included a questionnaire survey and semi-structured interviews with selected students. The analysis of the results indicated that the examined university students were oriented towards meeting course requirements and achieving good results, but at the same time they showed empathy towards classmates and teachers.

Keywords: *motives, willingness of students to communicate, communication, university study*

1 ÚVOD

Prezentovaný výzkum se zaměřuje na komunikaci ve výuce. Dosavadní výzkumy se zaměřovaly spíše na popis a kvalitu komunikace během výukové situace, interakčního stylu a postoje učitele ke komunikaci ve výuce, a proto je přínosné zaměřit se na postoj studentů. Výuka cizího jazyka se liší od ostatních předmětů kontextem a účelem, pro který je komunikace využívána. Cílem práce je popsat motivy, které studenti uvádí pro zapojení do komunikace ve výuce a přispět tak k prohloubení znalostí o přístupu studentů k výuce anglického jazyka v povinných jazykových kurzech na vysoké škole.

2 TEORIE

Každý účastník komunikace je osobnost se svou historií, zkušeností a jako součást dalších sociálních, kulturních skupin vstupuje do komunikační situace s určitým očekáváním, které ovlivňuje jeho reakce. Komunikace ve výuce cizího jazyka slouží ke sdílení informací a zároveň k ověřování si znalostí a získávání řečových dovedností. Martin et al. (1999) identifikovali pět motivů pro komunikaci s učitelem zohledňující situační kontext třídy. Mezi hlavní faktory, které korelují s motivy studentů pro komunikaci s učitelem, patří učitelův a studentův interakční styl, klima školní třídy a vztah mezi učitelem a studentem/ty.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Prezentovaný výzkum byl součástí disertačního projektu a byl veden na základě metodologie smíšeného designu. Základním souborem výzkumu byli studenti, kteří absolvovali povinné kurzy anglického jazyka ($n = 672$). Jedním z cílů výzkumu bylo zjistit, jak přistupují studenti vysoké školy ke komunikaci ve výuce anglického jazyka. Pro kvalitativní část výzkumu byli vyučujícími záměrně vybráni studenti podle míry pozorovatelné participace ve výuce. Pro sběr kvantitativních dat byly použity škály adaptované na české podmínky: Ochota studentů komunikovat ve výuce AJ (Jelínková et al., 2023) a Motivы studenta pro komunikaci s učitelem (Jelínková, 2023).

4 VÝSLEDKY

Prezentované výsledky přináší informace o vyjádřené míře ochoty studentů komunikovat a faktorů, které ovlivňují jejich motivy komunikovat. Celkové výsledky naznačují, že studenti jsou spíše ochotni komunikovat ve výuce v anglickém jazyce. Ačkoliv výsledky jednotlivých řečových dovedností nenačínají výrazné rozdíly, studenti reportovali vyšší ochotu komunikovat v položkách související s receptivními řečovými dovednostmi. Nejvýznamnějším motivem studentů pro komunikaci s učitelem byla potřeba podpory, tj. informace týkající se úkolu, požadavky učitele nebo rada, jak se zlepšit v Aj. Kategorizace kvalitativních dat naznačila existenci pěti motivů, které zahrnují určitý stupeň volnosti rozhodování, sebehodnocení své komunikační kompetence, ale také určitou empatii vůči učiteli a spolužákům.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Tématem předkládaného výzkumu byly motivy, které ovlivňují zapojení studenta vysoké školy do komunikace ve výuce. Studenti vyjádřili ochotu komunikovat v anglickém jazyce především v receptivních řečových dovednostech. Významným motivem byl motiv *baví mě to* spjatý s třídním klimatem, tématem hodiny a organizační formou výuky. Téměř dvě třetiny studentů komunikují s učitelem, aby si ujasnily učivo, a protože se chtějí zlepšit v angličtině. Toto zjištění koresponduje s potřebou mladých dospělých, vnímat své schopnosti jako dostatečné (Millová, 2016) a motivací zvládnout studijní požadavky. Na základě analýzy rozhovorů vzešlo pět motivů, tj. komunikuji, protože *musím*; protože *mě to baví*; protože *chci ukázat, že umím*; protože *se chci zlepšit*, a protože *chci pomoci*.

6 LITERATURA

- Jelínková, J. (2023). *Ochota studentů komunikovat ve výuce anglického jazyka na vysoké škole*. [Disertační práce, Masarykova univerzita]. Archiv závěrečných prací MUNI. <https://is.muni.cz/auth/th/hnota/>
- Jelínková, J., Chytrý, V., Gregor, P. & Laue, A. (2023). Students' willingness to communicate in English: Czech adaptation of willingness to communicate inside the classroom scale. *Orbis scholae*, 16(1), 1–25.

- Martin, M. M., Myers, S. A., & Mottet, T. P. (1999). Students' motives for communicating with their instructors. *Communication Education*, 48(2), 155–164.
- Millová, K. (2016). Mladá dospělost. In M. Blatný (Ed.), *Psychologie celoživotního vývoje* (s. 117–140). Karolinum.